

Sygn. I C 177/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2016 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w G., Zakładowi Karnemu w W., Zakładowi Karnemu w S., Aresztowi Śledczemu w Z., Zakładowi Karnemu w C. i Aresztowi Śledczemu w K.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. I C 177/16

UZASADNIENIE

Powód K. K. w pozwie wniesionym w dniu 4 maja 2016r. do Sądu Okręgowego w Słupsku wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w G., Zakładu Karnego w W., Zakładu Karnego w S., Aresztu Śledczego w Z., Aresztu Śledczego w K. i Zakładu Karnego w C. na swoją rzecz kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych.

W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że w okresie przebywania w pozwanych jednostkach penitencjarnych Skarbu Państwa poczynając od 1996 i nadal kwaterowany był w przepelnionych i źle wyposażonych celach mieszkalnych, w których na jednego osadzonego przypadało mniej niż 3m² powierzchni, a nadto nie było właściwej wentylacji, właściwego oświetlenia, odpowiednio wydzielonego kąćnika sanitarnego, co z kolei pozbawiało go możliwości zachowania jakiegokolwiek prywatności, utrudniony i bardzo ograniczony był dostęp do łaźni z ciepłą wodą. W konkluzji powyższego powód wywodził, że pozwany nie zapewnił mu humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, czym bezprawnie naruszył jego dobra osobiste w postaci godności, prywatności i intymności. Powyższe postępowanie pozwanego narusza zatem jego prawa osobiste przewidziane przepisach kodeksu cywilnego, kodeksu karnego i kodeksu karnego wykonawczego.

Reprezentująca pozwanego Skarb Państwa Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany co do części roszczenia zgłosił zarzut przedawnienia wskazując, że powód w pozwanych jednostkach penitencjarnych przebywa od 13 czerwca 1996r., a zgodnie z przepisem art. 442¹ § 1 k.c. (przed nowelizacją art. 442 k.c.) roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Natomiast co do roszczeń nieprzedawnionych nieprzekraczających trzech lat wstecz liczonych od daty wniesienia pozwu, czyli od dnia 6 maja 2013r. pozwany podniósł, iż powodowi zapewniono warunki izolacji penitencjarnej zgodne z obowiązującymi przepisami, w tym godziwe warunki bytowe, a także pełną realizację uprawnień wynikających z kodeksu karnego wykonawczego, jak i wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych. Jednocześnie wskazał, że w związku z wejściem w życie § 2a-2i art.110 kodeksu karnego wykonawczego, osadzenie powoda w celi niespełniającej określonych w art.110 § 2 k.k.w. wymogów minimalnej przestrzeni mieszkalnej mogłoby nastąpić jedynie na podstawie doręczonej mu decyzji Dyrektora Zakładu Karnego. Skoro powód takiej decyzji nie posiada, tym samym jego twierdzenia o przeludnieniu i wynikających z tego złych warunkach bytowo-socjalnych pozbawione są racji. Dodatkowo wskazał, że w każdej celi powód miał zapewniony odpowiedni sprzęt kwaterekowy, miejsce do spania, odpowiednie warunki do utrzymania higieny, wymagany dopływ powietrza, oświetlenie i odpowiednią do pory roku temperaturę. Na potwierdzenie swoich twierdzeń pozwany dołączył wyszczególnienie cel, w których przebywał powód z uwzględnieniem ich stanu osobowego oraz metrażu.

Sąd ustalił co następuje:

Powód K. K. w okresie poczynając od dnia 13 czerwca 1996r. odbywała karę pozbawienia wolności w różnych jednostkach penitencjarnych i w różnym okresach.

W Areszcie Śledczym w G. w okresie 13.06.1996r. - 27.06.1996r., 25.07.1996r. - 15.04.1997r., 1.12.1997r. - 7.01.1998r., 21.03.2006r. -18.07.2006r. W Zakładzie Karnym w S. w okresie 15.04.1997r, - 1.12.1997r. 27.01.1998r.-20.11.2000r.

W Zakładzie Karnym w W. w okresie 17.02.2004 r. - 2.03.2004r. 6.11.2009r. - 10.08.2011r., 20.12.2011r. - 24.02.2012r., 17.10.2012r. - 6.11.2012r.

W Areszcie Śledczym w Z. w okresie 28.01.2009r. - 7.08.2009r., 18.10.2009r.-6.11.2009r.,

W Areszcie Śledczy w K. w okresie 20.11.2012r. - 6.12.2012r.,

W Zakładzie Karnym w C. odbywał karę pozbawienia wolności od dnia 2.03.2004r.-13.04.2004r., 13.05.2004r.-21.03.2006r., 18.07.2006r. - 13.11.2007r. 6.11.2012r. - 20.11.2012r., 6.12.2012 r. do chwili obecnej.

W okresie od 6 listopada 2012r. powód rozmieszczony był w następujących celach.

Od dnia 06.11.2012r. do dnia 15.11 2012r. przebywał w pawilonie(...), cela nr (...), metraż celi 12,35 - osadzonych 4,

od dnia 15.11.2012r. do dnia 20.11 2012r. przebywał w pawilonie (...), cela nr (...), metraż celi 19,22-osadzonych 6,

od dnia 12.2012r. do dnia 14.01.2013r. przebywał w pawilonie (...) cela nr(...), metraż celi 8,05 - osadzonych 2,

od dnia 14.01.2013r. do dnia 18.03.2013r. przebywał w pawilonie (...), cela nr (...), metraż celi 9,32 - osadzonych 3,

od dnia 18.03.2013r. do dnia 24.07.2013r. przebywał w pawilonie (...), cela nr (...), metraż celi 10,20 - osadzonych 3,

od dnia 24.07 2013r. do dnia 12.08.2013r. przebywał w pawilonie (...), cela nr (...), metraż celi 10,20 - osadzonych 3,
od dnia 12 08 2013r. do dnia 15.01 2014r. przebywał w pawilonie(...), cela nr (...), metraż celi 23,93-osadzonych 7,
od dnia 15.01.2014r. do dnia 05 08.2014r. przebywał w pawilonie B., cela nr (...), metraż celi 19,69 - osadzonych 6,
od dnia 05. (...). do dnia 19.08.2014r. przebywał w pawilonie (...), cela nr(...), metraż celi 5,64 - osadzonych 1,
od dnia 19.08.2014r. do dnia 14.11.2014r. przebywał w pawilonie (...), cela nr (...), metraż celi 10,20 - osadzonych 3,
od dnia 14.11.2014r. do dnia 04.12.2014 r. przebywał w pawilonie B., cela nr (...), metraż celi 29,01 - osadzonych 9,
od dnia 04 12.2014r. do dnia 26.01 2015r. przebywał w pawilonie (...), cela nr (...), cela mieszkalna dodatkowa (świetlica) metraż 30,49 - osadzonych 9,
od dnia 26.01 2015r. do dnia 20,02.2015 r przebywał w pawilonie(...), cela nr(...), metraż celi 29,78-osadzonych 9,
od dnia 20.02.2015r. do dnia złożenia odpowiedzi na pozew przebywał w pawilonie (...); cela nr (...); metraż celi 10,20 - osadzonych 3.

Powód w trakcie osadzenia miał zapewnioną normę powierzchniową powyżej 3 m² i nie przebywał w warunkach przeludnienia.

Dowód: notatka służbowa z dnia 13 czerwca 2016r.k. 49-50.

Brak jest możliwości ustalenia dokładnego rozmieszczenia osadzenia w okresie poprzedzającym tj. od przybycia do Zakładu Karnego w C., który to okres i tak objęty był zarzutem przedawnienia.

Cele w których przebywał powód wyposażone były w łóżko na jedną osobę, stół więzienny, taboret więzienny dla każdego osadzonego, szafka mała lub duża. Urządzenia sanitarne były oddzielone od celi zabudową stałą. W celach, w których przebywał powód znajdowały się kącki sanitarne zapewniające możliwość zachowania intymności w trakcie zaspokajania potrzeb fizjologicznych. Cele mieszkalne w pawilonach mieszkalnych (...), (...) wyposażone są w kącki sanitarne zabudowane zabudową trwałą, pełną od podłogi do sufitu. Kącki sanitarne w pawilonie K, O, B oraz E wykonane są zabudową trwałą, murowaną z gazobetonu. Kącki sanitarne wyposażone są w podstawowy sprzęt sanitarny, zaś do cel doprowadzona jest ciepła i zimna woda.

Dokonane przez pozwanego okresowe kontrole co do stanu higienicznego, warunków socjalnych i czystości cel nie potwierdziły odstępstw w tym zakresie.

Cele mieszkalne posiadają sprawną wentylację grawitacyjną, sprawność wentylacji grawitacyjnej corocznie jest potwierdzana specjalistycznymi badaniami wykonanymi przez Usługowy Zakład (...). Cela mieszkalna ogrzewana jest za pomocą grzejników żeliwnych. Na obniżenie temperatury w celach (a tym samym zwiększenie wilgotności) ma wpływ m.in. nieodpowiednie wietrzenie cel (zasłanianie przez osadzonych otworów wentylacyjnych), zastawianie grzejników.

Wszystkim osadzonym zapewnia się możliwość dbania o higienę osobistą. Natężenie oraz równomierność natężenia oświetlenia w celach jest zgodna z wytycznymi wskazanymi w przepisach prawa. Wszelkiego rodzaju awarie oświetlenia, w tym wymiany uszkodzonych źródeł światła, są usuwane na bieżąco. W zależności od wielkości, cele wyposażone są od jednego do czterech punktów świetlnych z rurami jarzeniowymi o mocy 36 W lub zwykłymi żarówkami o mocy 25-40W.

Powód w jednostce penitencjarnej ma możliwość uczestniczenia w zajęciach rekreacyjnych, sportowych. W zakładzie karnym jest możliwość korzystania z książek w bibliotece, świetlicy, radia, telewizji. Osadzenia mają również zapewniony dostęp do posług religijnych.

Dowód; notatka służbowa z dnia 13 czerwca 2016r., k. 49-50, notatka służbowa instruktora działu kwatermistrzowskiego z dnia 6 czerwca 2016r.k. 51-53.

Sąd zważył, co następuje.

W ocenie Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie istota sporu w znaczącym rozmiarze sprowadzała się do kwestii oceny ustalonych zdarzeń faktycznych nie tylko na gruncie przepisów art. 445 § 1 k.c. oraz art. 448 k.c., lecz również co do możliwości dochodzenia przez powoda roszczeń w postępowaniu sądowym w świetle podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia. Nie ulega wątpliwości, iż zgłoszone przez powoda roszczenie w zakresie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ma charakter majątkowy w związku z czym, zgodnie z brzmieniem ogólnej zasady wyrażonej w art. 117 § 1 k.c. podlega ono przedawnieniu. Bezsprzecznym jest również i to, że przedmiotowe roszczenie, w szczególności stanowiąca jego podstawę szkoda, wynikało w ocenie powoda z czynu niedozwolonego.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu strony pozwanej tj. do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu częściowego przedawnienia roszczenia powoda, stwierdzić należało, iż w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w tym zeznania samego powoda zarzut ten w pełni zasługiwał na uwzględnienie.

Roszczenia powoda oparte zostały na art.445 i 448 k.c. Przepisy te stanowią podstawę do przyznania poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę.

Rzeczą powoda było nie tylko wykazanie przesłanek odpowiedzialności deliktowej, w tym zawinionego zachowania się strony pozwanej jako zdarzenia, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, oraz związku przyczynowego między tym zachowaniem a szkodą, ale również wobec zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, iż roszczenia jego nie uległy przedawnieniu .

Powód obowiązkowi temu nie sprostał.

Roszczenia powoda oparte na przywołanych powyżej przepisach kodeksu cywilnego są roszczeniami majątkowymi i jako takie ulegają przedawnieniu, a do przedawnienia stosuje się przepis art.442 §1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 lutego 2007r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz.U.Nr 80,poz.538), normujący przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych. Zgodnie z art.2 przywołanej powyżej ustawy uchylającej art.442 i wprowadzającej art.442¹ k.c. do roszczeń wymienionych w tym przepisie, powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy, a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy art.442¹ k.c.. Powołany przepis stanowił, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat trzech od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Zgodnie z art. 442¹ k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia.

W pełni zgadzając się z utrwalonym w orzecznictwie kierunkiem wykładni art.442 k.c. , iż „właściwą chwilą dla określenia 3 letniego biegu przedawnienia jest moment dowiedzenia się o szkodzie, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, Sąd dokonał ustaleń w tym zakresie. Powód swoje żądanie opierał na twierdzeniu, iż doświadczał dyskomfortu z powodu niewłaściwych warunków. Musiał zatem mieć świadomość negatywnych odczuć w chwili gdy ich doznawał, a nie dopiero w chwili gdy wniósł pozew. Musiał też mieć świadomość kogo obciąża odpowiedzialność za swe negatywne odczucia.

Z treści zeznań powoda K. K. w sposób nie budzący żadnych wątpliwości wynika, że powód od samego początku tj. osadzenia w pierwszej pozwanej jednostce penitencjarnej w 1996r. zdawał sobie sprawę z zaniedbań pozwanego naruszających jego dobra osobiste, a polegających na niezapewnieniu mu jak twierdził właściwych warunków odbywania kary, poprzez umieszczanie go w celach jak twierdził przeludnionych, brudnych, wymagających remontu, z tytułu czego doznał szkody w postaci pogorszenia stanu zdrowia. Nie może być usprawiedliwieniem dla opieszałości w dochodzeniu roszczeń, fakt braku wiedzy o możliwości wystąpienia przeciwko pozwanej jednostce Skarbu Państwa z powództwem odszkodowawczym.

Pozew wniesiony został 4 maja 2016r. a więc ze znacznym przekroczeniem terminu do dochodzenia tego rodzaju roszczeń o jakim mowa wyżej. Z tych zatem już względów powództwo za okres 1996 - 3 maja 2013r. podlegało oddaleniu, zważywszy na zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

Niezależnie od powyższego, przedstawione przez pozwanego dokumenty z okresu pobytu powoda w jednostkach penitencjarnych przed 4 maja 2013r. wskazują i dowodzą, że przebywał on w celach mieszkalnych, które odpowiadały ówczesnym normom.

Odnosząc się natomiast merytorycznie do pozostałej części zgłoszonego powództwa, to precyzując rodzaj naruszonych dóbr, które – zdaniem powoda – uzasadnia roszczenie o zadośćuczynienie, powołał się on ogólnie na przepisy kodeksu cywilnego.

Z treści pozwu jednoznacznie wynikało, iż w opinii powoda zachowanie pozwanego naruszyło jego dobro osobiste w postaci godności osoby ludzkiej i prawa do intymności. Na gruncie prawa polskiego można uzasadnić żądanie powoda z tytułu zadośćuczynienia regulacją wynikającą z art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., bowiem pozwany zobowiązany był do zapewnienia powodowi takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznałyby istotnego uszczerbku.

Zauważyć jednak należy, iż na styku praw jednostki, a praw zagwarantowanych ogółowi niejednokrotnie dochodzi do problemu ograniczenia uprawnień jednostkowych celem zagwarantowania prawa ogółu, bądź też odwrotnie. W przypadku gdy dojdzie do konieczności ograniczenia praw jednostki, ograniczenia te muszą być każdorazowo uznane za niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym, ze względu na interes bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku prawnego lub prawa i wolności innych osób. Ograniczenia te precyzuje Konstytucja (art. 31 ust. 3 i art. 41 ust. 1), a także przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę (w tym art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych czy art. 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności).

Indywidualizując powyższy problem na potrzeby niniejszego postępowania stwierdzić należy, że żadne z dóbr osobistych, także te wskazane przez powoda, nie mają charakteru absolutnego - bezwzględnego. W określonych przypadkach przepisy prawa mogą bowiem przewidywać ich uzasadnione ograniczenie. Do takiego uzasadnionego przypadku zaliczyć należy także stan jakim jest okres odbywania kary pozbawienia wolności. Oczywistym jest, iż już sama istota kary pozbawienia wolności polega na czasowym ograniczeniu wskazanych przez powoda dóbr osobistych. Ograniczenie to jednakże, jak sama nazwa wskazuje, nie ma charakteru całkowitego. Następuje tylko w tym zakresie, w jakim jest to konieczne dla zapewnienia realizacji dobra chronionego przez państwo, w tym zakresie, w jakim ograniczenie to można uznać jako normalny element kary pozbawienia wolności.

Obecnie brak jest przepisów rangi międzynarodowej, które regulowałyby ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Brak jest przepisów, które w sposób konkretny wskazywałyby jakie ściśle określone warunki powinny obowiązywać w zakładach karnych państw sygnatariuszy. Wiele z nich wskazuje natomiast jakie ogólne standardy powinny spełniać pomieszczenia mieszkalne, dostrzegając ich znaczenie dla realizacji celów całości systemu penitencjarnego (por. N. (...), Prawo podmiotowe więźniów do powierzchni mieszkalnej Państwo i Prawo 2007/6 str. 85).

W tych okolicznościach każde z państw, w tym Polska, we własnym zakresie reguluje kwestie bytowe skazanych. Normy te są zmienne, zależne od wypadkowej uwarunkowań kulturowych, społecznych oraz ekonomicznych kraju. Każdorazowo jednak spełniają one przyjęte minima gwarancji praw jednostki, pomimo ich ograniczenia. W Polsce zasady odbywania kary pozbawienia wolności reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr (...) poz. (...)). Porusza ona między innymi takie kwestie jak cele wykonywania kary, rodzaje zakładów karnych, zasady wykonywania kary i jej indywidualizacja, prawa i obowiązki skazanego, zatrudnienie, nauczanie, działalność kulturalno-oświatową itp. Szczególne znaczenie z punktu widzenia zarzutów podniesionych przez powoda ma art. 110 § 2 kkw. W jego ramach ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3 m. kw., cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza, odpowiednią temperaturę i oświetlenie. Realizując delegację ustawową z art. 249 § 3 ust. 2 kkw Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 17 października 2003 roku (Dz.U. Nr 186 poz. 1820) określił w sposób szczególny warunki bytowe osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W jego ramach uregulował kwestię przyznawanej więźniom odzieży, obuwia, pościeli, środków higieny, oraz sprzętu stołowego, jak też normy wyposażenia w sprzęt kwaterek cel mieszkalnych, miejsc i innych pomieszczeń w zakładach karnych.

Reasumując, rozporządzenie to wraz z powołanym przepisem kkw jest podstawowym aktem prawnym gwarantującym więźniom w Polsce przewidziane przez polskiego ustawodawcę tzw. standardy odbywania kary pozbawienia wolności. Są one *sui generis* idealnym wzorcem polskiego ustawodawcy, który powinien być każdorazowo zapewniony osobom osadzonym, jako gwarancja zapewnienia pewnej równowagi pomiędzy prawami jednostki, a koniecznością ich ograniczenia dla potrzeb ogółu.

Zastrzec jednak należy, iż samo naruszenie powyższych norm nie może prowadzić do konstatacji, iż doszło do naruszenia konkretnego dobra osobistego. Brak jest w tym zakresie w opinii Sądu automatyzmu. Dobro osobiste samo w sobie bowiem nie jest wprost powiązane z normą prawną gwarantującą minimalne standardy dla osób odbywających karę pozbawienia wolności. Normy te mają jedynie gwarantować przestrzeganie dóbr osobistych. Ich naruszenie nie musi oznaczać, iż konkretne dobro osobiste rzeczywiście zostało naruszone, niewątpliwie jednak może prowadzić do takiegoż ustalenia *in concreto*.

Tak więc dla oceny czy nastąpiło naruszenie przepisów prawa konieczne jest kompleksowe zbadanie warunków pobytu skazanego. Dopiero ustalenie, że przeważająca większość elementów składających się na ogół warunków i rygorów pobytu podlega negatywnej kwalifikacji może stanowić o naruszeniu norm prawnych. Ocenie poddać należy więc nie tylko powierzchnię celi ale również liczbę osób w niej osadzonych, warunki sanitarne, możliwość zachowania prywatności, ilość czasu spędzanego poza celą, możliwość korzystania z zajęć sportowych, możliwość pracy, wiek, stan zdrowia, następstwa psychiczne i fizyczne. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka kładzie nacisk na obiektywną ocenę przyczyny, skutków i zamiaru, nie zaś subiektywne odczucie dyskomfortu osadzonego.

Dla przyjęcia odpowiedzialności za zadośćuczynienia z tytułu naruszenie dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest zaistnienie 3 przesłanek, a więc oprócz bezprawności działania sprawcy również dwie inne przesłanki tj:

1. istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie
2. jego naruszenia lub zagrożenia.

Bezprawność działania pozwanego jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Samo zaś stwierdzenie bezprawności zachowania pozwanego jest tylko jedną z trzech przesłanek jego odpowiedzialności. Nie może więc samo przez się prowadzić do odpowiedzialności pozwanego. Odpowiedzialność ta powstaje dopiero z chwilą jednoczesnego spełnienia powyższych trzech przesłanek.

Zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 kc i art. 232 kpc w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie oraz faktu jego naruszenia spoczywał na powodzie jako osobie,

która z faktów tych wywodzi określone skutki prawne. Powód mógł wykazać powyższe fakty wszelakimi dowodami. W przypadku zaś skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności dopiero poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

Zważywszy na powyższe podkreślić należy, iż przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego każdorazowo koniecznym jest kompleksowe zbadanie wszystkich warunków pobytu skazanego w zakładzie karnym. Powód w procesie dowodzenia nie może więc ograniczyć się jedynie do wykazania nieznacznych odstępstw od przyjętych przepisów. Te bowiem jak zaznaczono co do zasady nie mogą świadczyć o naruszeniu tegoż dobra.

Jeżeli więc powód dochodzi - tak jak w niniejszej sprawie - zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wskutek naruszenia jego godności przez osadzenie go w celi więziennej bez zapewnienia minimalnej powierzchni przypadającej na jednego osadzonego i odpowiednich warunków sanitarnych oraz socjalnych, to na nim spoczywa ciężar dowodu osadzenia go w określonym czasie w takich warunkach i wynikłego stąd naruszenia jego godności oraz doznania krzywdy niemajątkowej. Zasadniczym skutkiem nałożenia na niego ciężaru dowodu tych faktów, jest oddalenie powództwa, gdy w sprawie nie dojdzie do ustalenia tych faktów. Konsekwencją spoczywania na powodzie - z wspomnianym skutkiem - ciężaru dowodu wskazanych faktów jest oczywiście także powinność zgłoszenia przez niego dotyczących tych faktów dowodów.

Wyjaśnwszy powyżej zasady dowodowe rządzące niniejszym procesem po pierwsze, dojść należy do wniosku, iż powód na którym spoczywał ciężar dowodu, nie dowiódł swych twierdzeń o złych warunkach socjalno – bytowych w czasie odbywania kary, albowiem w sprawie tej nie zaferował dowodu, poza zeznaniami trzech świadków i własnymi twierdzeniami w tym przedmiocie, który potwierdzałyby jego zarzuty zawarte w pozwie, a które odnosiłyby się do okresu odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w Zakładzie karnym w C.. W ocenie Sądu zeznający świadkowie, zawnioskowani przez powoda, nie potwierdzili zarzutów powoda ani co do przeludnienia czy złych warunków sanitarnych w Zakładzie karnym w C., które miałyby naruszać dobra osobiste powoda.

Analizując natomiast uzasadnienie pozwu oraz treść zeznań powoda stwierdzić należy, iż poza ogólnikowymi twierdzeniami na temat stopnia naruszenia jego dóbr osobistych, i przeczeniu twierdzeniom pozwanego, powód nie powołał żadnych konkretnych dowodów na fakty mogące stanowić przesłankę do szczegółowych ustaleń w przedmiocie skutków umieszczenia go w przeludnionych, brudnych i pozbawionych wentylacji celach, oraz konkretnego wpływu tegoż osadzenia na jego zdrowie.

Tym samym uznać należało, iż przeprowadzone przez sąd dowody głównie przedstawione przez pozwanego, na okoliczność twierdzeń o warunkach odbywania kary w Zakładzie Karnym w C., nie potwierdziły zarzutów podnoszonych przez niego w pozwie. Powód nie przedstawił jakichkolwiek pism kierowanych do administracji pozwanego z zastrzeżeniami, że warunki bytowe w celach w których powód był osadzany wykraczały poza dolegliwości związane z istotą odbywania kary pozbawienia wolności. Przypomnieć trzeba, że powód domagał się ochrony prawnej z uwagi na naruszenie - jego zdaniem - dóbr osobistych, w postaci: godności, prywatności, intymności i zdrowia. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 lipca 2012r. ujął to zagadnienie stwierdzając, że „otwarta lista chronionych prawnie dóbr osobistych została uzupełniona o uprawnienie do godnych warunków odbywania kary w zakładach karnych. Wskazane godne warunki obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi. Niemniej nie przewidują one zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani oddzielenia murem od pozostałej części celi (por. wyrok SN z dnia 5 lipca 2012 r., (...), niepublikowany, zamieszczony w LEX nr (...)). Powód nie wykazał i nie udowodnił, że odbywając karę pozbawienia wolności został pozbawiony prywatności i intymności.

Sąd Okręgowy podziela opinię powoda, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności stworzone w pozwanej jednostce penitencjarnej mogły być nie komfortowe i nie zawsze umożliwiały mu zachowanie prywatności w takim stopniu, jakiego by sobie życzył. Powód powinien jednakże pamiętać o tym, że osadzony zawsze musi się liczyć z ograniczeniem przestrzeni życiowej, prywatności, intymności oraz niższym niż na wolności standardem życia.

Stanowią one bowiem istotę kary pozbawienia wolności. W tym też zakresie godność i wolność osoby osadzonej musi czasami doznać ograniczeń. W ocenie Sądu stan faktyczny niniejszej sprawy nie wskazuje na to, by ograniczenia i niedogodności związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności, które spotkały powoda były szczególnie dotkliwe. Jak stwierdził Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (uzasadnienie wyroku z dnia 6 grudnia 2007 roku, sygn. akt I ACa (...)), samo osadzenie w niekomfortowych warunkach nie jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia żądanie zasądzenie zadośćuczynienia. Warunki, w których przebywał powód nie mogą być bowiem ocenione jako niegodziwe, gdyż osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami. Możliwość domagania się zadośćuczynienia istnieje natomiast wówczas, gdy umieszczenie w celi zostało połączone z jednoczesnym naruszeniem takich podstawowych standardów jak zapewnienie każdemu osadzonemu oddzielnego miejsca do spania albo oddzielenia węzła sanitarnego od ogólnej przestrzeni celi.

Podkreślenia wymaga, że powód naruszając porządek prawny, a jak wskazał to w swoich zeznaniach " siedzi od 30 lat nie licząc krótkich przerw", dopuszczając się kolejnego czynu karalnego, miał zapewne świadomość, że za popełnione przestępstwo zostanie mu wymierzona kara, a to z kolei spowoduje odizolowanie, ograniczenia i konieczność przebywania na znacznie mniejszych powierzchniach niż na wolności. Państwo w miarę swoich możliwości finansowych realizuje obowiązki humanitarnego wykonywania kary pozbawienia wolności m.in. poprzez nieodpłatne dostarczenie cel więziennych o określonym standardzie, wyżywienia, stworzenie osadzonemu możliwości podejmowania nauki i spędzania wolnego czasu w placówkach penitencjarnych, jednakże nie można oczekiwać, że przeznaczy wszystkie posiadane środki na ten właśnie cel. Prawomocnie orzeczona kara bezwzględno pozbawienia wolności, jak i warunki jej odbywania, są naturalną konsekwencją przestępczej przeszłości skazanego, stanowiąc element polityki karnej w postaci prewencji indywidualnej (odstraszającej sankcji za popełnienie czynu zabronionego). Natomiast odbywanie kary pozbawienia wolności jest w sposób immanentny związane z licznymi ograniczeniami niedogodnościami, a obowiązkiem Skarbu Państwa – jako podmiotu odpowiedzialnego w ramach tzw. imperium za realizację polityki penitencjarnej jest jedynie zapewnienie osadzonemu ustawowo określonych standardów (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 6 marca 2013r. (...)).

W konsekwencji stwierdzić należy, że powód nie wykazał okoliczności przebywania w celi przeludnionej, lub by w inny sposób doszło do naruszenia jego godności czy prawa do intymności a w konsekwencji zasadności skutecznego domagania się ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. i żądania z tego tytułu zadośćuczynienia, w konsekwencji czego sąd oddalił jego powództwo.

Sąd postanowił odstąpić od obciążania powoda kosztami procesu na podstawie art.102 kpc.

Zgodnie z treścią art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Natomiast według art.98 §1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. A zatem decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma jego wynik, zaś wyjątek od powyższej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami, przy czym przepis ten nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Do kręgu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (dążenie do szybkiego zakończenia procesu, do szybkiego wyjaśnienia wszystkich istotnych faktów), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego czy sytuacji życiowej. Okoliczności te powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974r., sygn. IICZ (...), LEX nr (...)).

Powód postanowieniem Sądu wydanym w niniejszej sprawie w dniu 24 maja 2016r. został zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych. W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, sytuacja powoda nie uległa

zmianie w stosunku do początkowej fazy procesu i nadal zachodzi tego rodzaju szczególny wypadek uzasadniający zastosowanie art.102 k.p.c.

Na oryginale właściwy podpis